

Otantik Liderlik Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Funda ALPANIK¹, Münevver ÇETİN²

1 Doktora öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, fundaalpanik@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8373-8753.

2 Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, munevverolcum@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1203-9098.

Gönderilme Tarihi: 25.05.2022 Kabul Tarihi: 10.01.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1100994

Öz

Bu çalışma okul yöneticilerinin otantik liderlik düzeylerini belirlemeye yönelik, Türk kültürüne özgü olan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki resmî ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Literatür taramasından elde edilen bilgilere dayanarak, taslak ölçeğin madde havuzu oluşturulmuştur. Lawshe tekniği kullanılarak kapsam geçerlik analizi yapılmıştır. Kapsam geçerlik analizi sonrasında ölçek 30 madde olarak belirlenmiştir. 392 öğretmene ait verilerle açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans % 70.60 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yüklerinin 0.50 ile 0.83 arasında olduğu bulunmuştur. Yapılan analizlerde 7 madde binişik madde olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin 3 faktörlü olduğu ve 23 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin öz farkındalık boyutunda 8 madde, şeffaflık boyutunda 5 madde ve karar alma ve ahlak boyutunda ise 10 madde bulunmaktadır. Açımlayıcı faktör analizi ile belirlenen bu faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yapılmıştır. 389 öğretmenden oluşan farklı bir örneklem grubu ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi de üç faktörlü yapıyı doğrulamaktadır. Güvenirlilik açısından ise Cronbach Alfa katsayısı, Omega, madde toplam korelasyonları, İki Yarı Test (Spearman Brown) ve maddelerin alt ve üst %27'lik gruplarda t-testi ile karşılaştırılması yapılmıştır. Bu analizler için SPSS 26 ve AMOS programları kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, Otantik Liderlik Ölçeği'nin eğitim örgütlerindeki liderlik çalışmalarında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: liderlik, eğitim örgütleri, otantik liderlik, ölçek geliştirme

* Bu araştırma, 17-19 Kasım 2021'de Trabzon'da düzenlenen 8. Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuş çalışmanın genişletilmiş halidir.

Bu çalışma, 2. Yazarın danışmanlığında 1. Yazar tarafından hazırlanan "Otantik Liderlik İle Öğretmen Yaratıcılığı Ve Yenilikçiliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Karma Desen Araştırması" adlı doktora çalışmasından üretilmiştir.

Authentic Leadership Scale: A Scale Development Study

Abstract

This study was carried out to develop a valid and reliable measuring tool specific to Turkish culture for determining the authentic leadership levels of school administrators. The research was carried out in 2020-2021 academic years with the participation of teachers who worked in the public primary schools, secondary schools and high schools in Istanbul. Based on the information obtained from the literature screening, the item pool of the draft scale was created. Scope validity analysis was performed using Lawshe technique. After the scope validity analysis, depending on the expert opinions, the item pool was reduced to 30 items. Exploratory factor analysis was carried out with data from 392 teachers. The total variance explained by the scale was determined to be 70.60%. The factor loadings of the items varied from 0.50 to 0.83. Seven Items were removed because they had loadings under multiple factors or had loading below 0.10. The scale was determined to have a 3-factor-structure with 23 items. There were 8 items in the factor of self-awareness, 5 items in the factor of transparency, and 10 items in the factor of decision making and morality. Pearson Product moment Correlation analysis was conducted to determine if there was a meaningful relationship between the exploratory factor analysis and those factors identified. Data from 389 teachers were included in the confirmatory factor analysis In order to check reliability of the scale Cronbach's Alpha coefficient and Omega was calculated. Also Two Half-Tests (Spearman Brown) and the comparison of the items in the lower and upper 27% groups with the t-test were evaluated. All the analyses were carried out using SPSS 26 and AMOS software. The research results showed that "Authentic Leadership Scale (ALS)" was a valid and reliable measurement tool that has three factors, and could be used especially in leadership studies in educational organizations.

Keywords: leadership, educational organizations, authentic leadership, scale development.

Giriş

Örgütler, liderlerin bir takım yanlış uygulamalarından dolayı olumsuz gelişmeler göstermeye başlamıştır. Üniversiteler bile toplum için dürüst gelecek sağlayacak liderler üretmekte başarısız olmaktadır (Hassan ve Ahmed, 2011). Etik ilkelere ve ahlaki değerlere önem vermeyen karizmatik liderlerin ortaya çıkması, otantik liderliğe duyulan ilginin artmasına neden olmuştur (Bass ve Riggio, 2006). Otantik liderlik; takipçilerin girdilerini kabul ederken kararlar almak için gereken bilgilerin paylaşımında açıklığı teşvik eden, şeffaf ve etik lider davranışı modelidir (Avolio, Walumbwa, Weber, 2009). Otantik liderler, kendi menfaatleri yerine başkalarının çıkarlarını tercih eden, öz farkındalıklarından veya öz kimliklerinden yola çıkarak etik değerlere ve ahlaki temellere dayanan liderlerdir (Bass, 1999).

Otantik liderlik konusu eski Yunan bilimine dayanır. Konu ile ilgili modern çalışmalar 1980 sonrası yapılmıştır. Otantik liderliğin çıkış noktası Avolio'nun "Dönüşümcü, bütüncül liderlik, olumlu örgütsel davranış, liderliğe olumlu yaklaşımlar" konulu çalışmalarıdır (Hassan ve Ahmed, 2011). Luthans ve Avolio (2003) tarafından gerçekleştirilen "Otantik liderliğin gelişimi" ve Avolio, Gardner, Walumbwa, Luthans ve May (2004) tarafından yapılan "Maskeyi Açmak: Otantik Liderin İzleyenlerin Tutum ve Davranışlarını Etkileme Sürecine Bir Bakış" adlı araştırmalar bu alanda yapılan çalışmalarda en çok atıf alan eserlerdir.

Otantik liderler, paydaşlar ile aralarında güven, umut, şeffaflık ve iyimserlik sağlarlar (Avolio vd., 2004). Takipçilere olumlu kişisel gelişim teşvik eden liderlerdir. Otantik liderlik öz farkındalık, içsel ahlaki bir bakış açısı, bilginin dengeli bir şekilde işlenmesi ve şeffaflığı yansıtmak için hem olumlu psikolojik sermayeleri hem de olumlu bir etik iklimi benimseyen ve destekleyen lider davranış biçimidir (Walumbwa, Avolio, Gardner, Wernsing ve Peterson 2008).

Avolio ve arkadaşarı (2004) çalışmaları sonucunda otantik liderliğin alt boyutlarını; öz farkındalık, içsel ahlaki bakış açısı, ilişkisel şeffaflık ve dengeli işlem, karar verme olarak belirlemiştir.

Öz farkındalık: Öz farkındalık, kişinin güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olduğu, diğer kişiler üzerindeki etkilerini bildiği ve dünyayı yorumladığı, anlam yarattığı ve kendi davranışlarını bu yorum dizisine göre değerlendirdiği bir süreçtir. Öz farkındalık, duygusal ve sosyal zekanın emsali olan bir durumdur (Goleman, 2005)

İçsel ahlaki bakış açısı: Bu boyut, liderlerin kendi içsel değerlerinin tanımlanması, kendisine göre düzenlenmesi ile normlardan ve toplum baskılarından bağımsız kendi davranışını yansıtmalarını ifade etmektedir (Avolio vd., 2005; Walumbwa vd, 2008).

İlişkisel şeffaflık: İlişkisel şeffaflık, bireyin otantik benliğini başkalarına şeffaf olarak gösteren eylemleri ifade eder. Kişinin gerçek düşünce ve duygularını ilişkilendirme veya iletme biçimindeki bu davranış tarzı, paydaşlarla güven ve refahı teşvik eder (Kernis, 2003).

Dengeli işlem, karar verme: Dengeli işlem, karar verme, liderin bilgi toplama, bilgileri gözden geçirme, yorumlama ve elde ettiği bu bilgilere dayanarak karar verme konusundaki eylemlerinde kişisel bakış açısına, tercihlerine varsayımlarına bakmaksızın kararda kendini süreçten ayırma yeteneğidir (Walumbwa vd. 2008).

Okul müdürlerinin otantik liderlik düzeylerine ait öğretmen algıları ne düzeyde olduğu önemlidir. Otantik liderlik düzeylerine yönelik öğretmen algılarının belirlene-

bilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçeğe ihtiyaç vardır. Ülkemizde bu alanda kullanılan sınırlı sayıda ölçek bulunmaktadır. Ancak mevcut bulunan bu ölçeklerin de batı kaynaklı ölçeklerden uyarlanmış olduğu tespit edilmiştir. Walumbwa ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerlik çalışması Tabak, Polat, Coşar, Türköz (2012) tarafından yapılmıştır. Gardner ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen ölçek, Çeri Booms (2009) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Boz (2016) tarafından yapılan doktora çalışmasında da Walumbwa ve Gardner a ait olan ölçeklerin maddelerinden esinlenilerek otantik liderlik ölçeği geliştirilmiştir. Ancak bireylerin ahlaki bakış açıları ve karar verme özellikleri doğduğu ve yaşadığı kültüre göre biçimlenir. Sağlam (2017) tarafından otantik liderlik üzerine yapılan araştırmada, Walumbwa ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ve öz farkındalık, ilişkisel şeffaflık, dengeli işleme ve içselleştirilmiş ahlaki bakış açısı olmak üzere 4 alt boyuttan oluşan otantik liderlik ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada yapılan DFA sonuçları, verilerin kavramsal model için zayıf bir uyuma sahip olduğunu ve dört alt boyutun doğrulanmadığını göstermiştir. Açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve 4 yerine, öz değerleri 1'in üzerinde olan sadece 3 faktör ortaya çıkmıştır. Boz (2016) tarafından yapılan ölçek geliştirme çalışmasında da üç alt boyut ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar, öz-farkındalık, önyargısız değerlendirme, ilişkilerde dürüstlük ve şeffaflık olarak adlandırılmıştır. Bu benzer sonuçlar dikkate alındığında, literatürde genel olarak kabul edilen dört boyutun, kültürel farklılığımıza bağlı olarak değişebileceği düşünülebilir. Bu bağlamda, otantik liderlik düzeyini belirlemeye yönelik kültürümüze özgü maddelerden oluşan yeni bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada geçerli ve güvenilir bir otantik liderlik ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma alanda Türk kültürüne özgü kavramlarla oluşturulan madde havuzundan yola çıkılarak ve ilk örneklem grubu Türk öğretmenlerden oluşması bakımından önem arz etmektedir.

Geliştirilen “Otantik Liderlik Ölçeği (OLÖ)” ile okul müdürlerinin otantik liderliklerine ilişkin öğretmenlerin algılarının belirlenebileceği beklenmektedir. Algı düzeylerinin belirlenmesinin, okul müdürlerinin otantik liderlik özelliklerinin geliştirilmesi yönünde yapılacak çalışmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Oluşturulan bu ölçeğin başka araştırmacılar tarafından yapılacak olan yeni araştırmalarda kullanılması ile alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Bu çalışma ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu süreçte; madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşüne göre görünüş ve kapsam geçerliliğinin belirlenmesi, ölçek yapısının oluşturulması, ölçek çalışması için araştırma grubunun belirlenmesi, ölçeğin

geçerlilik çalışmaları, faktör analizleri sonucunda alt boyutların adlandırılması, faktörler ve madde içerikleri, doğrulayıcı faktör analizi, ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, ölçek maddelerinin sıralanması aşamaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, öğretmen algılarına göre yöneticilerin otantik liderlik düzeylerini ölçen, beşli likert tipi modele uygun şekilde bir ölçek tasarlanmıştır.

Çalışma grubu

Tablo 1

Çalışma Grubu Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken		F	%
Cinsiyet	Erkek	136	34.7
	Kadın	256	65.3
	Toplam	392	100.0
Mezuniyet Durumu	Lisans	300	76.3
	Lisansüstü	92	23.7
	Toplam	392	100.0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	26	6.6
	6-10 yıl	78	19.9
	11-15 yıl	94	24.0
	16-20 yıl	121	30.9
	21 yıl ve üzeri	73	18.6
	Toplam	392	100.0
Aynı müdürle çalışma süresi	1-3 yıl	247	63.0
	4-7 yıl	14	3.6
	8-11 yıl	107	27.3
	12 yıl ve üstü	24	6.1
	Toplam	392	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, ölçek çalışmasına katılan öğretmenlerin; 136’sı (%34,7) erkek ve 256’sı (%65,3) kadındır. Katılımcıların 300’ü (%76,3) lisans ve 92’si (%23,7) lisansüstü eğitim mezunudur. Katılımcıların 26’sı (%6,6) 1-5 yıl, 78’i (%19,9) 6-10 yıl, 94’ü (%24) 11-15 yıl, 121’i (%30,9) 16-20 yıl, 73’ü (%18,6) 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Katılımcılardan 247’si (%63,0) 1-3 yıl, 14’ü (%3,6) 4-7 yıl, 107’si (%27,3) 8-11 yıl ve 24’ü (%6,1) 12 yıl ve üzerinde aynı müdürle çalıştığını ifade etmektedirler.

Veri Toplama Aracı

Otantik Liderlik Ölçeği

Literatür taraması ile 65 maddelik madde havuzu hazırlanmıştır. Maddelerden 4'ü ters maddedir. Havuzdaki maddeler iki Türkçe öğretmeni tarafından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçek maddeleri yeniden yazılmıştır. Ölçeğe ilişkin yönergeler ve ölçeğin amaçlarını içeren ölçek tanıtım yazısı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu taslak form ölçek maddelerini değerlendirmek için uzman görüşüne sunulmuştur. Eğitim bilimleri ve liderlik alanında çalışmalar yapmış 9 uzman tarafından incelemeye alınmış ve ölçek maddeleri ile ölçülmek istenen yapı arasındaki tutarlılık belirlenmiştir. Kapsam geçerliliği için, uzman görüşleri Lawshe tekniğine göre analiz edilmiştir. Her bir madde uzmanlar tarafından “gereksiz”, “uygun ancak düzeltilmeli” ve “uygun”, şeklinde değerlendirilmiştir (Gilbert ve Prior, 2016). Kapsam geçerlik oranları ve kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Kapsam geçerlik indekslerinin değerlendirilmesi sonucunda ölçüt değeri altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

9 uzman için $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerlik oranlarının minimum değeri Lawshe (1975) tarafından 0.75 olarak ifade edilmiştir. Her bir madde birer birer incelenerek KGO değeri 0.75'in altında kalan, 2'si ters toplam 35 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca uzman görüşlerine bağlı olarak düzeltilmesi gerektiği ifade edilen toplam iki (2) madde düzeltilmiştir. Sonuç olarak taslak ölçeğin 30 maddeden oluşmasına karar verilmiştir. Kalan maddelerden 2'si ters maddedir. Ölçekte kalmasına karar verilen 30 madde tesadüfi şekilde yeniden sıralanmıştır.

Araştırma kapsamında 496 katılımcıdan toplanan veri incelenmiştir. Ölçek maddelerini eksik şekilde doldurduğu tespit edilen 46, okumadan doldurduğu kontrol sorusu ile tespit edilen 54 ve uç değer temizliği nedeniyle de 4 katılımcıya ait cevaplar çıkarılmıştır. 392 katılımcıya ait veriler ile ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır.

Verilerin Toplanma Süreci

Otantik Liderlik Ölçeği'nin çalışma grubunda uygulanabilmesi için İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler talep edilmiş, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 28.04.2021 tarih ve E-59090411-44-24763256 sayılı izni doğrultusunda araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Etik kurul onayı, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 03.05.2021 onay tarihi ve 4-3 onay sayısı ile alınmış ve 11 Ağustos 2021 tarih ve 83094 sayılı karar yazısı ile bildirilmiştir. Taslak ölçek uygulanmadan önce katılımcılara araştırmanın amacı, önemi tarafından ve ölçek yapısı hakkında genel bilgiler verilmiştir. Veriler gönüllülük esasına göre toplanmış ve katılımcılara imzalatılan onam formları çerçevesinde yürütülmüştür.

Verilerin analizi

Veriler toplandıktan sonra istatistiksel hesaplamalara geçilmiştir. Bu aşamada, 30 maddelik ölçek katılımcılara uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları bulgular bölümünde verilmiştir.

Geçerlik analizleri:

Karasar (1984) a göre geçerlik, ölçmek istenilen bir şeyin ölçülebilme derecesi ve bu ölçülmek istenen şeyin başka bir şeyle karıştırılmadan ölçülebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Madde analizleri, bir ölçekte bulunan her bir maddenin, ölçeğin bütünüyle ve alt boyutlarıyla uygun olarak bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Ölçeğin madde analizi için lawshe tekniğinden yararlanılmıştır. Her uzmandan maddelerin her biri için “gerekli”, “yararlı, düzeltilmeli” veya “gerekli değil” olarak derecelendirmesi istenir. Her derecelendirmeye ağırlıklı bir değer atanır. Tüm uzmanlardan gelen yanıtlar bir araya toplanır ve her madde için “gerekli” olduğunu belirten sayı belirlenir (Gilbert ve Prior, 2016).

$$KGO = \frac{NG}{N/2} - 1$$

NG: Gerekli diyen uzman sayısı

N: Araştırmaya katılan uzman sayısı

Dokuz (9) uzman için $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerlik oranlarının minimum değeri Lawshe (1975) tarafından 0.75 olarak ifade edilmiştir. Ayrıca, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile örneklemin yeterliği ve Bartlett testi ile de faktör analizine uygun olup olmadığı hesaplanmıştır. Faktör analizi için, evrendeki dağılımın normal olması gerekir. Verilerin normal dağılımı gösterip göstermediği Bartlett's testi ile tespit edilmektedir.

Faktör analizi genellikle bir gizli değişken yöntemi olarak tanımlanır. Faktörler, gözlenen korelasyonların altında yatan ve bunları açıklayan gözlemlenmemiş varsayımsal değişkenlerdir. Faktör analizinde hiçbir faktör ile ilişkili bulunmayan maddeler ölçek taslağından çıkarılarak analiz tekrar yapılır (Tucker ve MacCallum, 1997). Faktör analizi modeli olarak “Temel Bileşenler Analizi” tercih edilmiştir. İlk önce faktörlerin eigen değeri, madde faktör yükleri ve yamaç grafiği incelenmiştir. Buna göre faktör yapısı ve sayısı belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenecek faktörlerin birbiri ile bağımsız olduğu varsayıldığından, dik döndürme tekniklerinden Equamax tekniği ile döndürme yapılmıştır. Döndürme işlemi sonucuna göre, maddelerin faktör yükleri ve binişlikliği incelenmiş ve bu değerlere göre madde çıkarımı yapılmıştır.

Güvenirlilik Analizleri

Madde-toplam korelasyon katsayısı pozitif ve 0.20'den yüksek olan maddeler ölçekte kalmalıdır. Madde-toplam korelasyon katsayısı 0.20'den düşük veya negatif olan madde için, ölçülmesi hedeflenenden değişkeni ölçmediği başka bir değişkeni ölçtüğü düşünülebilir. Bu maddeler iç tutarlılığı olumsuz etkilediği için ölçekten çıkarılması gerekmektedir (Ghiselli, 1981'den akt. Kartal ve Bardakçı, 2019). Güvenirlilik analizlerinden bir diğeri olan maddenin ayırt ediciliği hesaplaması yapılmıştır. “bağımsız örneklem t testi” ile toplam puanı dikkate alarak testin alt ve üst gruplarındaki (%27'lik) katılımcıların aldıkları puanlar, birbiriyle karşılaştırılmıştır. Alt ve üst grupların her madde için verdikleri cevapların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığına bakılmış ve böylece ölçekteki her maddenin ayırt ediciliği belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2011). Hem toplam hem de her bir alt boyut için öncelikle Cronbach Alpha değerleri ölçülmüştür. Bu işlemin ardından hem toplam hem de her bir alt boyut için Omega testleri uygulanarak güvenirlilik test sonuçlarına bakılmıştır. Tüm maddeler, alt boyutlar ve ölçeğin tümü için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular

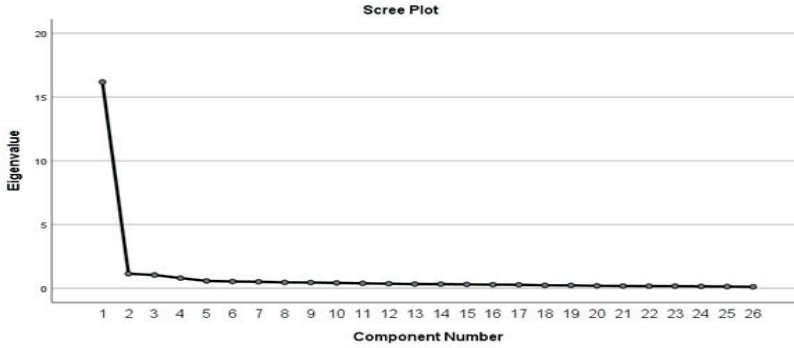
Geçerlik işlemleri için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett değerleri belirlenmiş; temel bileşenler analizi gerçekleştirilmiş ve equamax dik döndürme yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 2

KMO ve Bartlett's Testi

	Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliği	.975
	Ki-Kare Değeri	11251.482
Bartlett's Test of Sphericity	Serbestlik derecesi	435
	P	.000

Tavşancıl (2010) tarafından 0.90 ve üzeri olan KMO sonucu mükemmel uygunluğun göstergesi kabul edilir. Tablo 2'de görüldüğü üzere, bu araştırmadaki 0.97 KMO değeri, analiz için örneklemin yeterli olduğunu ve Bartlett testinin anlamlılığını, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Şekil 1*OLÖ'nün Scree Plot Grafiği (Yamaç eğri grafiğinde)*

Şekil.1'de görüldüğü üzere platolaşma 3. Faktörden sonra başlamaktadır. Özdeğeri (Eigenvalue) 1'den büyük olan, varyansa katkısı en az %5 olan ve scree plot grafiğinde platolaşma yapmayan 3 faktör bulunduğu tespit edilmiştir. Bu nedenlerle ölçeğin üç faktörlü olduğu kabul edilmiş ve döndürme işlemi ile yeniden analiz yapılmıştır.

Tablo 3*Açıklanan Toplam Varyans*

Component	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Topamları		
	Özdeğer	% Varyans	Yığılmalı varyans %	Özdeğer	% Varyans	Yığılmalı varyans %
1	18.130	60.434	60.434	6.026	26.201	26.201
2	1.173	3.909	64.343	5.317	23.118	49.319
3	1.045	3.485	67.828	4.896	21.288	70.607
4	.857	2.857	70.685			
....			
29	.136	.453	99.575			
30	.127	.425	100.000			

Açıklanan toplam varyans tablosu incelendiğinde, Eigen değeri 1'den büyük olan 3 faktör bulunmuştur. Equamax Dik Döndürme Tekniği kullanılarak yapılan bu Temel bileşenler analizi ile maddelerin faktörlere dağılımına bakılmıştır. Bu üç fak-

törün, açıklanan toplam varyans miktarı % 70'dir. Bu oranın % 40 ile % 60 arasında olması yeterlidir (Tavşancıl, 2005). Bu 3 faktörün her biri için açıklanan varyans oranları, %5'in üzerinde (25,48- 23,07-22,03) olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Faktör Yük Değerleri

madde1	1.000	.662
madde2	1.000	.697
madde3	1.000	.692
madde4	1.000	.715
madde5	1.000	.660
madde6	1.000	.832
madde7	1.000	.766
madde8	1.000	.734
madde9	1.000	.578
madde10	1.000	.688
madde11	1.000	.632
madde12	1.000	.657
madde13	1.000	.761
madde14	1.000	.498
madde15	1.000	.597
madde16	1.000	.668
madde17	1.000	.733
madde18	1.000	.743
madde19	1.000	.780
madde20	1.000	.652
madde21	1.000	.591
madde22	1.000	.666
madde23	1.000	.740
madde24	1.000	.684
madde25	1.000	.739
madde26	1.000	.680
madde27	1.000	.810
madde28	1.000	.751
madde29	1.000	.753
madde30	1.000	.739

Tablo 4'te görüldüğü üzere, faktör yükleri 0.40'dan yüksektir. Bu maddelerle analizlere devam edilmiştir. Döndürme sonrası binişik madde olduğu için, yani yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az .10 olması önerildiği için (Büyüköztürk, 2009, s. 125) sırasıyla 2-12-25-17-24-5 ve 20 nolu maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Faktör yükleri .578-.832 arasında değişmektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 3 faktörlü ölçeğin 23 maddeden oluştuğu kabul edilmiştir

Tablo 5

Ölçek Maddelerinin Uygulanan Temel Bileşenler Analiz Yöntemi Sonucunda Gösterdiği Faktör Dağılımı Ve Faktör Yükleri

	Faktör Yük Değerleri		
	1	2	3
madde4	.749	.278	.266
madde6	.733	.407	.360
madde7	.685	.382	.411
madde29	.670	.353	.426
madde13	.659	.394	.425
madde14	.658	.249	.188
madde8	.653	.452	.307
madde30	.606	.399	.463
madde21	.604	.358	.339
madde11	.593	.246	.449
madde23	.130	.843	.176
madde3	.240	.729	.325
madde22	.388	.672	.290
madde16	.360	.615	.423
madde15	.415	.597	.286
madde10	.432	.597	.397
madde9	.430	.590	.188
madde1	.420	.585	.361
madde18	.131	.063	.882
madde19	.193	.451	.742
madde28	.311	.408	.703
madde27	.529	.292	.662
madde26	.357	.314	.662

Tablo 5’de görüldüğü üzere, Equamax Dik Döndürme Tekniği kullanılarak yapılan temel Bileşen Analizi sonucunda, maddelerin faktörlere göre dağılımı incelendiğinde, ölçeğin özdeğeri 1’den büyük 3 faktörde toplandığı, tüm maddelerin yük

değerlerinin kabul edilebilir değerde (en düşük madde yük değerinin 0.651. en yüksek madde yük değerinin 0.734) olduğu görülmüştür. Birden fazla faktörde yüksek değer veren bir madde bulunmamaktadır.

Ölçekte bulunan maddelerden 2'si ters maddedir. Ölçekte kullanılan beşli likert formun dereceli puan aralığı Tablo 6' daki gibidir. Ters maddelerin puanlaması tersten hesaplanmaktadır.

Tablo 6

Otantik Liderlik Ölçeği'nde Kullanılan 5'li Likert Formun Dereceli Puan Aralığı

Düzye	Değer Aralığı	Seçenek Puanı
Hiçbir zaman	1.00-1.79	1
Nadiren	1.80-2.59	2
Bazen	2.60-3.39	3
Çoğunlukla	3.40-4.19	4
Her zaman	4.20-5.00	5

Tablo 7

Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler

Faktör	Madde sayısı	Madde numarası
1	8	1, 3, 9, 10, 15, 16, 22, 23
2	5	18, 19, 26, 27, 28
3	10	4, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 21, 29, 30

Tablo 8

Alt Boyutlar ve İsimlendirilmesi

Faktör	Faktör adı
1	Öz farkındalık
2	Şeffaflık
3	Karar alma ve ahlak

Tablo 8'de görüldüğü gibi, faktörlerin altında toplanan maddelere göre isimlendirme işlemi yapılmıştır. Buna göre 1. Faktör öz farkındalık, 2. Faktör Şeffaflık ve 3. Faktör karar alma ve ahlak olarak adlandırılmıştır. Adlandırma çalışması için alanda 3 uzman tarafından görüş alınmıştır.

Tablo 9*Otantik Liderlik Ölçeğinin Geneli ve Alt Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Katsayıları*

	Cronbach Alfa (α)	McDonald Omega (ω)	Madde sayısı (N)
Karar alma ve ahlak	.952	.951	10
Şeffaflık	.904	.903	5
Öz farkındalık	.922	.924	8
Genel	.972	.973	23

Tablo 9’da görüldüğü üzere, AFA sonucu elde edilen OLÖ’nün geneli ve alt boyutlarına ilişkin hesaplanan Cronbach Alfa (α) ve McDonald Omega (ω) güvenilirlik katsayıları ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermiştir (Kline, 2016; George D. & Mallery P., 2003).

Tablo 10*Açımlayıcı Faktör Analizi ile Belirlenen Faktörler Arasında Anlamlı Bir İlişki Bulunup Bulunmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi*

		Karar alma ve ahlak	Şeffaflık	Öz farkındalık
Karar alma ve ahlak	R	1	.793**	.864**
	P		.000	.000
	N	392	392	392
Şeffaflık	R	.793**	1	.759**
	P	.000		.000
	N	392	392	392
Öz farkındalık	R	.864**	.759**	1
	P	.000	.000	
	N	392	392	392

** N=392; p<.001

Tablo 10’da görüldüğü gibi, faktörler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkiler oldukça yüksek düzeydedir. Bu ilişkiler en yüksek karar verme ve ahlak alt boyutu ile öz farkındalık alt boyutu arasında ($r=.864$; $p<.001$); en düşük ise şeffaflık alt boyutu ile öz farkındalık alt boyutu arasındadır ($r=.759$; $p<.001$). Bu sonuçlar ise tüm faktörlerin aynı yapıya ait olduklarını ispatlamaktadır.

Tablo 11

Madde Toplam Korelasyonu

	Ölçek ortalaması Madde silinirse	Ölçek varyansı madde silinirse	Madde toplam korelasyonu	Cronbach's Alpha madde silinirse
madde1	119.42	403.815	.771	.977
madde2	119.38	402.181	.811	.977
madde3	119.58	400.393	.713	.977
madde4	119.34	403.539	.741	.977
madde5	119.33	404.887	.759	.977
madde6	119.66	395.463	.863	.976
madde7	119.66	396.988	.837	.976
madde8	119.57	399.310	.805	.977
madde9	119.42	405.323	.679	.977
madde10	119.80	399.431	.801	.977
madde11	119.36	405.488	.740	.977
madde12	119.44	405.111	.789	.977
madde13	119.77	395.889	.843	.976
madde14	119.30	404.421	.621	.977
madde15	119.50	406.317	.727	.977
madde16	119.86	396.624	.779	.977
madde17	119.54	398.704	.826	.976
madde18	119.69	400.633	.570	.978
madde19	119.59	397.321	.765	.977
madde20	119.78	398.814	.776	.977
madde21	119.56	395.521	.737	.977
madde22	119.48	403.115	.757	.977
madde23	119.63	406.555	.633	.977
madde24	119.72	398.499	.798	.977
madde25	119.47	399.774	.798	.977
madde26	119.68	401.247	.745	.977
madde27	119.73	393.891	.846	.976
madde28	119.54	398.510	.794	.977
madde29	119.72	395.077	.826	.976
madde30	119.84	394.880	.836	.976

Madde-toplam korelasyon katsayıları 0,570 ile 0,863 arasında değişmektedir. Büyüköztürk'e göre 0,20'den fazla olmalıdır (Büyüköztürk, 2011). Çalışmanın Cronbach Alfa katsayısı yüksektir. Herhangi bir maddenin çıkarılması Cronbach Alfa katsayısını yükseltmediğini görülmektedir. Yapılan bu analizler, tüm maddelerin ölçeğin tamamıyla pozitif yönlü ve güçlü bir ilişkide olduğunu göstermektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) araştırmacı tarafından toplanan verinin önceden keşfedilmiş faktör yapısına uyup uymadığını tespit etmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu nedenle DFA, açıklayıcı faktör analizinden farklıdır (Byrne, 2010; Mulaik, 2009). Otantik Liderlik Ölçeğinin yapısal geçerlikleri belirlemek için DFA yapılmıştır. DFA için, “AMOS” programı kullanılmıştır.

Tablo 12*DFA Katılımcı Tanımlayıcı Bilgiler*

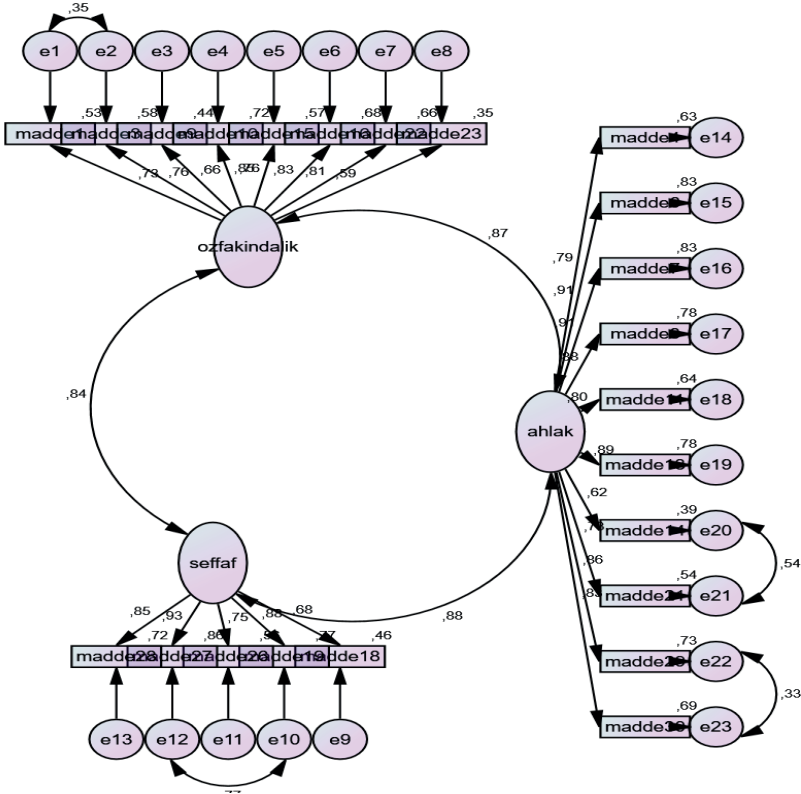
Değişken	Alt değişken	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	85	21.9
	Kadın	304	78.1
	Toplam	389	100.0
Mezuniyet Durumu	Lisans	307	78.9
	Lisansüstü	82	21.1
	Toplam	389	100.0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	55	14.1
	6-10 yıl	106	27.2
	11-15 yıl	77	19.8
	16-20 yıl	77	19.8
	21 yıl ve üzeri	74	19.0
	Toplam	389	100.0
Aynı müdürle çalışma süresi	1-3 yıl	259	66.6
	4-7 yıl	96	24.7
	8-11 yıl	23	5.9
	12 yıl ve üstü	11	2.8
	Toplam	389	100.0

Tablo 12’de görüldüğü gibi, ölçek çalışmasına katılan öğretmenlerin; 85’i (%21.9) erkek ve 304’ü (%78.1) kadındır. Katılımcıların 307’si (%78.9) lisans ve 82’si (%21.1) lisansüstü eğitim mezunudur. Katılımcıların 55’i (%14.1) 1-5 yıl, 106’sı (%27.2) 6-10 yıl, 77’si (%19.8) 11-15 yıl, 77’si (%19.8) 16-20 yıl, 74’ü (%19.0) 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Katılımcıların 259’unun (%66,6) aynı müdürle çalışma süreleri 1-3 yıl, 96’sının (%24.7) 4-7 yıl, 23’ünün (%5.9) 8-11 yıl, 11’inin (%2.8) 12 yıl ve üstüdür.

Geçerlik çalışmasının bir diğer aşaması için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda ortaya çıkan 3 faktörlü yapının doğrulanması için ölçek 490 katılımcıya uygulanmıştır. Ancak veri setinin okumadan cevaplanan katılımcıların, eksik ya da hatalı doldurulan formların ve uç değere sahip verilerin ayıklanmasından sonra nihai sayı 389'a düşürülmüştür. 23 maddeden oluşan otantik liderlik ölçeğinin üç faktörlü yapısını doğrulamak üzere gerçekleştirilen DFA sonucunda elde edilen diyagrama şekil 2'de yer verilmiştir.

Şekil 2

Otantik Liderlik Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Şekil 2 incelendiğinde, Otantik Liderlik Ölçeği modeline ilişkin elde edilen faktör yüklerinin .59 ile .93 arasında değer aldığı görülmektedir.

Otantik Liderlik Ölçeği'nin Uyum İyiliği İndekslerine İlişkin Değerleri

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen uyum iyiliği indekslerinin değerlendirilmesi için belirlenen kriterler ile elde edilen indeks değerler Tablo 13'de görülmektedir.

Tablo 13*OLÖ DFA Uyum İyiliği Değerleri*

Parametre	Mükemmel değer	Kabul Edilebilir Değer	Elde edilen İndeks Değeri
CMIN/df	$0 \leq \text{CMIN/df} \leq 2$	$2 \leq \text{CMIN/df} \leq 5$	3.570
CFI	$95 \leq \text{CFI} \leq 1.00$	$90 \leq \text{CFI} \leq 95$.931
GFI	$.95 \leq \text{GFI} \leq 1.00$	$.80 \leq \text{GFI} \leq 95$.847
AGFI	$.95 \leq \text{AGFI} \leq 1.00$	$.80 \leq \text{AGFI} \leq 95$.811
NFI	$.95 \leq \text{NFI} \leq 1.00$	$.90 \leq \text{NFI} \leq .95$.906
RMSEA	$0 \leq \text{RMSEA} \leq .05$	$0.05 \leq \text{RMSEA} \leq .08$.081
RFI	$.90 \leq \text{RFI} \leq 1.00$	$.85 \leq \text{RFI} \leq 90$.894
SRMR	$0 \leq \text{RMR} \leq .05$	$0.5 \leq \text{RMR} \leq .10$.028

Kaynak: Byrne, 1998; Tabachnick ve Fidell, 2007; Wheaton ve arkadaşları, 1977; Miles ve Shevlin, 1998; Hu ve Bentler, 1999; Bentler ve Bonnet 1980; MacCallum ve arkadaşları, 1996; Schumacker ve Lomax 2010; Forza ve Filippini, 1998; Schermelleh-Engel-Moosbrugger, 2003

Tablo 13'de, "Otantik Liderlik Ölçeği"ne ait olarak kurulan ölçme modeline ait uyum indeks değerleri incelenmiştir. Tabloda görüldüğü üzere, CMIN/df sonucu 3.570 olarak kabul edilebilir değerdir (Wheaton vd., 1977, Schermelleh-Engel-Moosbrugger, 2003). RMSEA değeri .081'dir ve kabul edilir değerdir (MacCallum vd., 1996, Schermelleh-Engel-Moosbrugger, 2003). SRMR .028 olarak bulunmuş ve bu sonuç mükemmel olarak ifade edilmektedir (Byrne, 1998). CFI sonucu .931 değeri ile kabul edilebilir olarak kararlaştırılmıştır (Hu ve Bentler, 1999). NFI sonucu .906 kabul edilebilir değerdir. Schumacker ve Lomax 2010).GFI sonucu .847 ile kabul edilebilir düzeydedir (Forza, Filippini, 1998). RFI sonucu 894, kabul edilebilir düzeyde olarak tespit edilmiştir (Schermelleh-Engel-Moosbrugger, 2003).

Uyum indeks değerleri incelendiğinde, geliştirilen Otantik Liderlik Ölçeğinin 3 faktörlü 23 maddelik yapısının doğrulandığı görülmektedir.

Tablo 14

Otantik Liderlik Ölçeğinin Geneli ve Alt Boyutlarına İlişkin DFA Güvenirlik Katsayıları

	Cronbach Alfa (α)	McDonald Omega (ω)	Madde sayısı (N)
Karar alma ve ahlak	.907	.956	10
Şeffaflık	.912	.909	5
Öz farkındalık	.907	.915	8
Genel	.972	.973	23

Güvenirlik kestirimlerinde Cronbach Alfa (α), McDonald Omega (ω) katsayıları için hesaplanan .70 ve üzerinde değerler kabul edilebilir bulunmaktadır (George D, & Mallery P., 2003). Cronbach Alfa (α) iç tutarlılık katsayısı için hesaplanan .90 ve üzerindeki değerler çok yüksek güvenirliliğin bir göstergesidir (Kline, 2016).

Doğrulamalı faktör analizi sonrasında OLÖ'nün geneli ve alt boyutlarına ilişkin hesaplanan güvenirlik katsayıları ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermiştir.

Tablo 15

Otantik Liderlik Ölçeği Alt Boyutların Ayırt Ediciliklerini Belirlemek Üzere Üst ve Alt Grup Arasında Gerçekleştirilen İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	\bar{x}	Ss	t	Sd	P																																
Ahlakkarar	üst	4.94	.086	.007	24.76	124.12	.000																																
	Alt	3.44	.659	.059				Öz farkındalık	üst	4.79	.222	.020	23.03	159.39	.000	Alt	3.57	.541	.049	Şeffaflık	üst	4.86	.222	.020	18.43	141.46	.000	Alt	3.56	.740	.067	Genel	Üst	4.88	.091	.008	25.77	126.37	.000
Öz farkındalık	üst	4.79	.222	.020	23.03	159.39	.000																																
	Alt	3.57	.541	.049				Şeffaflık	üst	4.86	.222	.020	18.43	141.46	.000	Alt	3.56	.740	.067	Genel	Üst	4.88	.091	.008	25.77	126.37	.000	Alt	3.54	.563	.051								
Şeffaflık	üst	4.86	.222	.020	18.43	141.46	.000																																
	Alt	3.56	.740	.067				Genel	Üst	4.88	.091	.008	25.77	126.37	.000	Alt	3.54	.563	.051																				
Genel	Üst	4.88	.091	.008	25.77	126.37	.000																																
	Alt	3.54	.563	.051																																			

Ölçeğe ait alt boyutların ve toplam puanlarının ayırt ediciliklerini belirlemek için boyutlar ve ölçek toplam puanlarına göre üst %27 ve alt %27'lik gruplar belirlenmiş ve aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız grup t-testi (independent samples t test) yapılmıştır. Farklılaşma tüm boyutlar için istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçek boyutların ayırt edici özellikte olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin, Türk kültürüne özgü değerlere ait maddeler içermesi dikkate alınarak, ilk örneklem grubunun Türk olması nedeniyle bu alandaki boşluğu doldurmuş olabileceği düşünülmektedir. Ölçek, üç alt boyut ve toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Bu üç faktörün, toplam varyansın %70'ini açıkladığı görülmektedir ve ölçme aracı için oldukça yeterli bir değerdir. Maddelerin alt boyutlara göre kümelenmesi de uygun şekilde bulunmuştur. Tüm alt boyutların birbirleriyle yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Bu durum tüm alt boyutların aynı olguyu ölçtüğünü göstermektedir

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada; öğretmen algılarına göre yöneticilerin otantik liderlik düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulan 65 maddelik ölçme aracı, ilk olarak kapsam geçerliliği hesaplamaları için 9 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşlerine göre Lawshe tekniği ile maddelerin tek tek Kapsam Geçerlik Oranı hesaplanmış ve KGO değeri standardın altında olan 35 madde ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 30 maddelik ölçme aracı 392 resmî okullarda görev yapan öğretmenlere uygulanarak açılıyıcı faktör analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen bu analizler sonucunda ölçekte 23 madde kalmıştır. Yeniden oluşturulan bu 23 maddelik ölçme aracı, 389 öğretmene uygulanarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin tümünün ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları hesaplamaları, (Cronbach α ve Omega katsayısı) faktör bazında ayırt edicilik işlemleri, madde-toplam korelasyonları, faktörler arası ilişki analizleri yapılmıştır. Yapılan tüm bu analizlerden şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Geliştirilen otantik liderlik ölçeğinin eigen değeri ölçütüne göre belirlenen üç faktörün açıkladığı toplam varyans %70.607'dir. Equamax rotasyon sonucunda maddelerin faktör yükleri 0.578- 0.832 arasında değişmektedir.

- Belirlenen faktörler uzman görüşü alınarak “öz farkındalık”, “şeffaflık”, “karar alma ve ahlak” olarak adlandırılmıştır.

- Ölçeğin tümü için cronbach α T=.904 ve McDonald Omega (ω) = .972 her bir alt boyut için hesaplanan cronbach α ve McDonald Omega (ω) katsayılarının 0.90'in üzerinde olması ölçeğin iç tutarlılık niteliğinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

- Ölçeğin alt boyutların ayırt ediciliklerini belirlemek üzere üst ve alt grup arasında gerçekleştirilen analiz sonucuna göre, tüm gruplar için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Yapılan tüm analizlere genel olarak bakıldığında, geliştirilen ölçeğin otantik liderlik algılarını ölçebilecek geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini taşıdığı söylenebilir.

Alanyazında yer alan farklı otantik liderlik ölçekleri incelediğinde; Walumbwa ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin en fazla atıf aldığı gözlenmektedir. Walumbwa ve arkadaşlarının (2008) geliştirdiği Otantik Liderlik Ölçeği dört alt faktörden oluşmaktadır. Bunlar; Öz farkındalık, ilişkisel şeffaflık, dengeli bilgi işleme, içselleştirilmiş düzenleme ve olumlu ahlaki bakış açısı boyutlarıdır. Ölçek, 5 basamaklı Likert tipindedir (Sıklık seviyesi 1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman) Walumbwa ve arkadaşları (2008) Otantik liderlik ölçeğini Çin, Kenya ve ABD'den oluşturulan beş örneklem grubundan elde edilen verilerle analiz etmiş ve geliştirmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi de çok boyutlu otantik liderlik yapısını desteklemektedir (Walumbwa vd., 2008). Walumbwa ve arkadaşları (2008) tarafından ölçeğin alt boyutlarına ait güvenilirlik değerleri; öz farkındalık boyutu 0.73, ilişkilerde şeffaflık boyutu 0.77, içselleştirilmiş ahlak anlayışı boyutu 0.73 ve bilginin dengeli değerlendirilmesi boyutu 0.70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin uyum iyiliği değerleri ise; $\chi^2 /sd = 2.61$; CFI = .97, RMSEA = .06 olarak tespit edilmiştir. Faktör yük değerleri 0.62-.78 aralığındadır (Walumbwa vd., 2008: 114).

Walumbwa ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik güvenilirlik çalışması, Tabak ve arkadaşları, (2012) tarafından yapılmıştır. Çalışmada 3 farklı örneklem grubu kullanılmıştır. İlk örneklem grubu Ankara'da bulunan yüksek lisans ve doktora mezunlarından oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum iyiliği değerleri uygun bulunmuştur. ($\chi^2/sd = 1.70$, RMSEA=0.06, CFI=0.94, RMR=0.07). Ölçeğin genellenebilirliğini test etmek için oluşturulan ikinci örneklem grubu, Tekirdağ'da bulunan bir özel firma çalışanlarından oluşmaktadır. Birinci düzey tek faktörlü, birinci düzey çok faktörlü ve ikinci düzey çok faktörlü modeller. ikinci düzey modelin uyum iyiliğinin daha uygun olduğu belirlenmiştir. ($c2/sd = 1.78$, RMSEA=0.06, CFI=0.94, RMR=0.07). Tabak ve arkadaşları tarafından, bu çalışmada keşfedici faktör analizi de yapılmış ve işlemler sonucunda; Otantik Liderlik Ölçeği'nin Türkçe formu olarak 3 boyutlu ve 16 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin geçerliliğini test etmek için Tekirdağ'da bulunan özel firmadan daha yüksek sayıda katılımcı ile üçüncü örneklem grubu oluşturulmuştur. Şeffaflık boyutu için 0.86, içselleştirilmiş ahlak anlayışı boyutu için 0.83, bilgiyi dengeli değerlendirme boyutu için 0.85, öz farkındalık boyutu için 0.90 ve tüm ölçek için 0.93 olarak tespit edilmiştir. Üçüncü örneklemden elde edilenler veriler ile yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ikinci düzey çok faktörlü model ile elde edilen uyum iyiliği değerleri; $\chi^2/sd=2.53$, GFI=.92, NFI=.93, RMSEA=.06, IFI=.95, CFI=.95, TLI=.94 olarak tespit edilmiştir.

Çeri-Booms (2009), Gardner vd (2005) tarafından geliştirilen otantik liderlik ölçeğini Türkçeye uyarlamıştır. Uyarlanan bu ölçek dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; öz farkındalık, ilişkilerde şeffaflık, dengeli süreç ve etik/ahlaktır. Ölçekte 16

madde bulunmaktadır. Ölçeğin geneline ait cronbach alfa değeri 0.90 olarak tespit edilmiştir. Alt boyutlara ait güvenilirlik değerleri ise; öz farkındalık 0.845, ilişkilerde şeffaflık 0.82, dengeli süreç 0.74 ve etik/ahlak 0.687 olarak belirlenmiştir (Çeri-Boss 2009).

Boz (2016) tarafından yapılan doktora çalışmasında Walumbwa ve Gardner'a ait olan ölçeklerin maddelerinden esinlenilerek bir otantik liderlik ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçeğin alt faktörleri öz farkındalık, önyargısız değerlendirme ve ilişkilerde dürüstlük ve şeffaflık olarak adlandırılmışlardır. Ölçeğin son hali on altı maddeden oluşmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,887 olarak elde edilmiştir. Ayrıca madde toplam korelasyonlarının tümünün $p=0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Mevcut bulunan ölçeklerin, Batı kaynaklı olması nedeniyle, bu çalışmada ülkemize özgü kavramları ortaya çıkararak yeni bir ölçek geliştirme ihtiyacı duyulmuştur. Bu çalışma alanda Türk kültürüne özgü kavramlarla oluşturulan madde havuzundan yola çıkılarak ve ilk örneklem grubu Türk öğretmenlerden oluşması bakımından diğer ölçeklerden farklıdır.

Belirtilen ölçeklerin iç tutarlılık katsayı değerlerinin bu çalışmada geliştirilen ölçek ile benzer olması, geliştirilen ölçeğin güvenilirliğini desteklemektedir. Yapılan analiz sonuçları ve açıklamalara göre; bu çalışmada geliştirilen Otantik Liderlik Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirtilebilir.

Kaynakça

- Avolio, B. J., Gardner, W. L., Walumbwa, F. O., Luthans, F. and May, D.R. (2004). Unlocking the mask: A look at the process by which authentic leaders impact follower attitudes and behaviors. *The Leadership Quarterly*, 15(6), 801–823.
- Avolio, B.J., Walumbwa, F.O. and Weber, T.J. (2009). Leadership: Current theories, research, and future directions. *Annual Review Of Psychology*, 60, 421-449.
- Bass, B. M. (1999). Two decades of research and development in transformational leadership. *European Journal Of Work And Organizational Psychology*, 8 (1), 9-32.
- Bass, B. M. and Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership (2nd ed.)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bentler, P.M. and Bonnet, D.C. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88 (3), 588-606. B
- Boz, A. (2016). *Okul yöneticilerinin otantik liderlik davranışları ile okulların akademik iyimserlik ve öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişki*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Dicle Üniversitesi. Diyarbakır.

- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı - İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum* (15. Baskı). Pegem Akademi
- Byrne, B. M. (1998). *Structural equation modeling with lisrel, prelis and simplis: basic concepts, applications and programming*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: basic concepts, applications, and programming*. New York
- Çeri Booms, S. M. (2009). *An empirical study on transactional, transformational and authentic leaders: Exploring the mediating role of trust in leader on organizational identification*.
- Forza, C. ve Filippini, R. (1998). *TQM impact on quality conformance and customer satisfaction: a causal model*. International Journal of Production Economics, 55(1), 1–20.
- Gardner, W. L., Avolio, B. J., Luthans, F., May, D. R. and Walumbwa, F. (2005). “Can you see the real me?” A self-based model of authentic leader and follower development. *The Leadership Quarterly*, 16 (3): 343-372.
- George, D. and Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 update* (4th ed.). Boston: Allyn ve Bacon
- Gilbert, G. and Prior, S. (2016). Making sense of methods and measurement: lawshe’s content validity index. *Clinical Simulation in Nursing*. 12, 530-531
- Goleman, D. (2005). *Emotional intelligence: why it can matter more than IQ*. Bantam Books.
- Hassan, A. and Ahmed, F. (2011). Authentic leadership, trust and work engagement. *International Journal of Human and Social Sciences*, 6(3), 164-170.
- Hu, L.T. ve Bentler, P.M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6 (1), 1-55.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma metodu*. Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Kartal, M. ve Bardakçı, S. (2019). *Tutum ölçekleri*. Akademisyen Yayınevi.
- Kernis, M. H. (2003). *Toward a conceptualization of optimal self-esteem*. Psychology Inquiry, 14, 1-26.
- Kline, R., B. (2016). *Series Editor’s Note by Todd D. Little the gulford press*. New York London. Principles and Practice of Structural Equation Modeling.

- Lawshe. (1975). *A quantitative approach to content validity*. C. H. Bowling Green State University. *Personel Psychology*, 28, 563-575
- Luthans, F. and Avolio, B. J. (2003). *Authentic leadership development*. In K. S. Cameron, J. E. Dutton. ve R. E. Quinn (Eds.) in *Positive organizational scholarship: Foundations of a new discipline* (pp. 241-261). San Fransisco, CA: Berrett-Koehler.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W. and Sugawara, H. M. (1996). *Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling*. *Psychological Methods*, 1 (2), 130-49.
- Miles, J. and Shevlin, M. (1998). Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*. 25, 85-90.
- Mulaik, S.A. (2009). *The foundations of factor analysis* (2nd ed.). Boca Raton, FL: Chapman & Hall.
- Sağlam, S. (2017). *Authentic leadership and creativity: The mediating role of subjective well-being / Otantik liderlik ve yaratıcılık: İyi olma halinin aracı rolü*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. and Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive. *Goodness-Of-Fit Measures Of Psychological Research Online*, (8), 2, 23-74.
- Schumacker, R. E. and Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New York: Taylor ve Francis Group. p.85-90.
- Tabak, A., Polat, M., Coşar, S. ve Türköz, T. (2012). *Otantik liderlik ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması*. *Isguc.org*, 14, (4), 89-106
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (2. bs). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tucker, L. R. and MacCallum, R. C. (1997). *Exploratory factor analysis*.
- Walumbwa, F. O., Avolio, B. J., Gardner, W. L., Wernsing, T. S. and Peterson, S. J. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34(1), 89-126.
- Wheaton, B., Muthen, B., Alwin, D., F., Summers, G. (1977). Assessing reliability and stability in panel models. *Sociological Methodology*, 8 (1), 84-136.

EK 1. Otantik Liderlik Ölçeği

		Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Kendi değerlerinin farkındadır.					
2	İş motivasyonu, kendine olan güveninden kaynaklanmaktadır.					
3	Başkalarının ahlaki değerlerine saygılıdır.					
4	Bilgileri tarafsız olarak değerlendirir.					
5	Herkesin kabul edebileceği tarafsız kararlar vermeye özen gösterir.					
6	Başkalarının değerlerinin farkındadır.					
7	Benlik saygısı yüksektir.					
8	Geçmişteki başarısızlıklarının sebeplerini bilir.					
9	İyiliği ön planda tutar.					
10	Başkaları ile ilgili aldığı kararlarda tarafsızdır.					
11	Bilgiyi çarpıtarak kullanır. (Ters madde)					
12	İçinde bulunduğu durumların farkındadır.					
13	Kendi zayıf yönlerini bilmeyi, kendini geliştirme fırsatı olarak görür.					
14	Kurumun tüm gelir ve giderlerini paydaşlarla şeffaf bir şekilde paylaşır.					
15	Kurumun stratejik hedeflerini görünür hale getirir.					
16	Çalışanların tecrübelerini görmezden gelir. (Ters madde)					
17	Kişisel özelliklerinin farkındadır.					
18	Başkaları üzerindeki etkisinin farkındadır.					
19	Bilgiyi herkesle paylaşır.					
20	Tüm paydaşlarla kurduğu ilişkilerde şeffaftır.					
21	Kurumun performans düzeyini şeffaf şekilde paylaşır.					
22	Farklı görüşlere önem verir.					
23	Kararlarında ön yargılarını aşmaya çalışır.					